СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 57. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 11-го БЕРЕЗНЯ 1950. — No. 57. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 11, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки — СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America — SEVEN CENTS Elsewhere

КОПЛОН У ТЮРМУ, ГУБІЧЕВ ДОДОМУ

Ню Йорк, 9 березня. — Федеральний суддя Сильвестер Райен проголосив присуд на американку Джудит Коплон і советського громадянина Валентина Губічева за їхню змову для шпигунства проти Злучених Держав. Обоє дістали по 15 років тюрми, одначе тільки панна Коплон має її відсидіти. Кара проти Губічева буде стримана, якщо він виїде з Америки впродовж двох тижнів. Панна Коплон має ще відсидіти в тюрмі 40 місяців за крадіж урядових документів підчас її служби в департаменті справедливости. Ту кару дістала вона давніше на підставі присуду федерального суду у Вашингтоні. Вона може вийти на волю — „на парол" — вже після 8 років і 4 місяців, якщо її поведінка буде вдоволяюча. Вона має тепер 28 років життя.

Проголошуючи присуд, суддя Райен дав панні Коплон лекцію за її зраду супроти країни і за неславу, нанесену її родині. Губічеву сказав суддя, що „він зрадив справу миру". Він приїхав до Америки як урядовець Обєднаних Держав. Суддя виявив, що дає йому спроможність виїхати до Росії на бажання департаменту стейту. З Вашингтону наспіло вияснення, що уряд домагався відіслання Губічева додому тому, щоб Совєти не мали притоки до переслідування американських громадян, які перебувають за Залізною Заслоною. В моменті проголошення присуду на Губічева приявна в судовім будинку публика ахнула зі здивування.

ЛІКАР, ОБВИНУВАЧЕНИЙ В УБИВСТВІ З МИЛОСЕРДЯ, ЗВІЛЬНЕНИЙ.

Манчестер, у стейті Ню Гемпшир. — Судейська лава, складена з самих мужчин, вирішила, що д-р Герман Н. Сандер, обвинувачений у впорскуванні повітря в жили невиліченно хворої пацієнтки Аббі К. Борото, для скорочення її мук перед смертю, не винуватий закидуваного йому злочину. Внаслідок того суд звільнив д-ра Сандера від карної відповідальности. Судейська лава нарадживалася тільки 4 години і 10 мінут над виданням рішення. Судова розправа звернула на себе увагу не тільки медичного світу але й широких кол публики тому, що тут ішло про питання, чи лікар може приспішувати смерть невиличеного пацієнта для скорочення його мук. Одначе підчас розправи не можна було точно ствердити, чи справді лікар сповнив закинений йому злочин. Одні свідки твердили, що впорскування прийшло вже після смерти недужої, інші, що ще перед тим.

ДВОРІЧНИЙ КОНТРАКТ ДЛЯ МАЙНЕРІВ ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ.

Спір за контракт між майнерською юнією й власниками вугільних шахт покінчився формально в четвер, коли Джан Л. Луїс, голова майнерської юнії і власники підписали новий контракт праці на два роки. Умови контракту подібні до убов, заключених з власниками мякого вугілля.

Филип Морей, голова юнії сталевих робітників, відкинув плян Луїса, щоб обі юнії, які вони є представниками злучилися в спільнім договорі для взаємної оборони.

РОЗРАХУНКИ БРИДЖЕСА З КОНГРЕСОМ ІНДУСТРІЯЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

Сан Франсиско. — Гері Бриджес, голова юнії докових робітників на Західнім побережжі, обвинувачений в кривоприсязі при вибиранні громадянських паперів, пояснював на свій лад свою опозицію до Конґресу Індустріяльних Організацій, який його тепер поборює як комуніста. Він сказав, що причиною незгоди між ним і секретарем К.І.О. Джеймсом Б. Кері не була справа комунізму, а його домагання, щоб К.І.О. складав рахунки з грошей, які дістає від юній. Так напр. нюйорська морська юнія платить до каси К.І.О. по $1,000 тижнево, а іншим юніям К.І.О. не рахує нічого, хоч записує, що вкладки від них дістає. Кері, крім своєї юнійної платні, дістає по $50 денно від департаменту стейту, коли уряд посилає його як робітничого амбасадора. Голова К.І.О., Филип Морей дістає по $25 за таку службу. За те Морей побирає і інші додатки з каси К.І.О., напр. в 1945 р., коли він був на конференції О.Д. в Сан Франсиско він заплатив $1,500 за апартамент в готелі, хоч урядово назначена ціна за це мешкання була $300.

Прокуратор відніс принагідно одну перемогу, коли запитався свідка, чи він ставиться ворожо до Пляну Маршала. Бриджес притакнув. Це було потрібне для прокуратора, який твердить, що Бриджес тому противиться плянові Маршала, що з нього не дістає допомоги Росія. На питання прокуратора до свідка Джін Морей, дістав прокуратор відповідь: „Уряд Злучених Держав це диктатура монополій, яка не представляє робітників". Джін Морей є комуністкою від двох літ. Зізнання свідків у процесі проти Бриджеса має покінчитися біжучого тижня, а наступного тижня прийде до зясування адвокатами і судом цілої справи.

ПОШТОВА МАРКА З НАГОДИ ПІВТОРАСТОРІЧЧА ВАШИНГТОНУ.

З нагоди святкування 150-річча заложення міста Вашингтону поштовий департамент випустить з днем 20 квітня листову 3-центову марку. Це буде теж урядовий початок Вистави Свободи, яка відбудеться в столиці. Марка представляє статую Свободи, яка стоїть на Капітолю. Ця статуя буде теж символом вистави.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ ДО ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗМІНИ КОЛЕҐІЇ ЕЛЕКТОРІВ.

Комісія правил палати репрезентантів ухвалила 7 голосами проти 4 недопустити до дискусії в повній палаті над поправкою до Конституції в цій точці, де говориться про склад виборчої колеґії для вибрання президента, хто є вибраний президентом після покінчення загального голосування. Сенат перевів уже таку зміну. Коли б палата не вирішила цієї справи тепер, поправка не перейде з теперішній сесії Конгресу.

АЧЕСОН ЗА ТОТАЛЬНУ ДИПЛОМАТІЮ СУПРОТИ РОСІЇ

Вашингтон, 9 березня. — Департамент стейту оприлюднив щойно сьогодні промову секретаря Діна Ачесона, виголошену 18 лютого в Білому Домі до Ради Оголошень. У цій промові Ачесон остерігав, що Америка може програти війну без одного вистрілу. Тому він візвав усіх американців підтримати свій уряд у спільній боротьбі проти плянів Росії запанувати над цілим світом.

Таку загальну боротьбу усіх назвав Ачесон „тотальною дипломатією". Він теж пояснював, що це таке „тотальна дипломатія". Це значить, що всі ділянки уряду, законодатна й виконна, мусять працювати разом і що всі інші установи американського життя, такі як бизнесові рільничі й робітничі організації, преса й радіо „мусять добровільно згодитися" зосередити свої змагання до однієї цілі в боротьбі. За зброю в „тотальній дипломатії" мають послужити такі засоби: 1. Нам треба бути готовими відбити всяку напасть Советського Союзу. Ми не все будемо в спроможності передбачити місце, в якому така напасть прийде й тому нам не вдасться відбити належно напасть. 2. Одначе наша закордонна політика мусить створити економічні, політичні, суспільні й психологічні відносини, які посилять і утвердять нас в демократичнім способі життя.

Ачесон вказував, що нові методи советської експансії є такі імперіялістичні, яких досі не бувало в історії. Як наприклад на це він вказав на Китай, який попав під панування Росії смішно малим коштом. Кремль порозумівся тільки з горсткою китайських провідників і це вистачало до завоювання советської контролі над великою країною.

УКРАЇНСЬКІ ТОЧКИ НА ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ ПРОГРАМІ КРАЄВОГО ЖІНОЧОГО ІНСТИТУТУ

Ню Йорк. Під опікою Women's National Institute, як про це звідомляє Іванна Скубіва, будуть виступати на телевізійній програмі "Market Melodies", яка йде кожної суботи від год. 2 до 4 пополудні зі станції WJZ(ABC), Television (chanel No. 7) такі українські сили: 11 березня, 1950 р. Ольга Карищин сопран; 18 березня Ірена Мушкевич — з українськими народними танками; 25 березня Квінтет Бандуристів під управою Степана Ганушевського; 6 квітня Слава Сумрач — з писанням великодних писанок.

Інші інтересні радієві й телевізійні програми будуть передані в найближчій майбутності під опікою Краєвого Жіночого Інституту, а їхнім закінченням буде Жіноча Міжнародна Виставка в касарні 71 полку в Ню Йорку, від 6 до 12 листопада включно.

КОНФЕРЕНЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ АМБАСАДОРІВ У БРАЗИЛІЇ ПОКІНЧЕНА

Ріо де Жанейро. — Делегати першої регіональної конференції амбасадорів Злучених Держав з Південної Америки покінчили свої наради. Вони зробили перегляд справ, які треба буде порушити на Між-Американській Економічній і Суспільній Раді, якої засідання почнуться 20 березня у Вашингтоні.

АМЕРИКА МОЖЕ ПРИЗНАТИ КИТАЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ В ОБЕДНАНИХ ДЕРЖАВАХ

Вашингтон. — Секретар стейту Дін Ачесон дав пізнати, що Злучені Держави не будуть в спроможності наслідувати Совєтів і заложити вето проти признання місць в Обєднаних Державах для представників китайського комуністичного режиму, якщо більшість членів Ради Безпеки ухвалить їх допустити. Таке рішення може мати негайний вплив на нові спроби міжнародної контролі над атомовою енергією, бо тоді зміниться кількість членів Ради, потрібної до вирішення якоїсь справи в Раді.

АВСТРАЛІЯ ЗАТІСНИТЬ СВОЇ ЗВ'ЯЗКИ ЗІ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ

Мелбурн, Австралія, 10 березня. — Новий австралійський міністер закордонних справ, Персі С. Спендер, заявив вчора в новому парляменті, що уряд Австралії тепер намагатиметься встановити зі Злученими Державами такі самі тісні взаємини, як він має їх з британською спільнотою народів. В тій цілі Австралія змагатиме до заключення з Америкою нового договору приязні, торгівлі і мореплавства, в який була б включена теж „повна виміна інформацій і досвідів". У відношенні до Британії і камонвелту Австралії придержуватиметься засади „давати і брати ще більш великодушно, як в минулому".

БРИТАНІЯ ДАЛЬШЕ ПРИЗНАВАТИМЕ ПРАВО АЗИЛЮ

Лондон, 10. березня. — Не зважаючи на факт страшної зради д-ра Фукса, якого Британія гостинно прийняла як втікача з нацистичної Німеччини, ця країна і в майбутньому признаватиме право азилю для політичних втікачів, після відповідної їх провірки — ствердив вчора в Палаті Громад секретар внутрішніх справ Дж. Чотер Ід. На численні запити у зв'язку з недавнім процесом д-ра Фукса за зраду Советам британських і американських атомових таємниць, секретар заявив: „Нашою політикою є не відсилати назад людей, які є справді політичними втікачами" та що Британія має „обов'язок у відношенні до себе самої глядіти, щоби право гостинности не було надужите".

ЗАМІТНИЙ УСПІХ МОЛОДОГО НОВОПРИБУЛОГО УКРАЇНЦЯ

Ню Йорк, 10 березня. — Лев Бумба, молодий українець, що перед роком приїхав до цеї країни зі своєю матірю з европейської скитальщини, здобув високе почесне відзначення в мистецькому конкурсі Сакс Кваліті Сторс зі своєї школи Суард Парк Гайскул в Н. Йорку ні. За малюнок „В Барі" йому признано „Голден Кі Еворд", стверджуючи, що „якість праці є надзвичайно висока" та що образ буде відісланий до Файн Артс Ґелеріз в Питсбурґу, до комплету краєвої мистецької виставки нагороджених праць. Лев Бумба походить з відомої різьбярської рідні зі Скільщини в Зах. Україні. Він і його мати живуть в Бруклині та є членами УНСоюзу, в 158 відділі.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРЕСПОНДЕНТ ПРО ВІДБУДОВУ ОДЕСИ

Ню Йорк, 10 березня. Ню Йорк Таймс в сьогоднішньому виданні надрукував довшу кореспонденцію Геррисона Е. Сейлисбері, який в останніх днях відвідав Одесу та стверджує її завершену відбудову з тотальної воєнної руїни. Цілком відбудований порт, рух в якому тепер перевищує навіть передвоєнний. Відбудовані теж вулиці і ще тільки де-не-де спостерігається непомітні вже майже сліди війни. В Одесі, яка в 1939 році мала 604,000 населення, діють тепер сім театрів з виставами в місцевій опері, яку від німецького знищення врятували партизани з численних міських катакомб, своєю величністю дорівнюють операм в Москві і Ленінграді — твердить кореспондент. Пишучи про відбудову міста, яке кореспондент бачив теж негайно після відступу німців, він не згадує, що її довершено не завдяки окупаційній советській владі, тільки неймовірним трудом українського населення, що в голоді і холоді виконувало цю роботу коштом свого недільного відпочинку та безплатно і додатково до своєї звичайної, щоденної каторги для советської держави.

ПЕРЕМОГА ДЕМОКРАТІЇ У ГРЕЦЬКИХ ВИБОРАХ

Атени, 10 березня. Остаточний вислід загальних виборів в Греції є безсумнівним потвердженням повної перемоги демократії в тій країні, що продовж довгих років була тереном кривавої розправи з піддержуваною Москвою комуністичною п'ятою колоною. На всіх початкових 139 місць в парляменті поодинокі партії здобули: популісти — 34, ліві ліберали ген. Плястіраса — 32, ліберали Венізельоса — 30, соціялістично - демократичний фронт Софіянопульоса — 15, демократичні соціялісти Папандреу — 12, незалежна правна партія — 9, національна партія — 3, нова партія 2 та ще дві інші партії по одному. Популісти здобули, вправді, найбільше місць, але чотири відлами лібералів рішили створити коаліцію і вони матимуть рішальний вплив в дальшому уряді країни.

ВИСЛІД КОНКУРСУ НА ПОКАЗ ТАЛАНІВ

Ню Йорк, 10 березня. — У вислідi недільного конкурсу на організований Митрополитальним Комітетом Показ Талянів в Тави Гол в травні, перемогли: сопрани Євгенія Мозгова і Анна Тротяснецька, баритон Михайло Мінський і піяністки Корнелія Гайовська та 10-літня Н. Л. Нергес. Суддями в конкурсі були відомі американські музикознавці Ліон Карсон та Ліопольд Мітмен.

ПЕРША ПЕРЕМОГА ЛЕЙБУРИСТСЬКОГО УРЯДУ В БРИТАНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

Лондон, 10 березня. — Лейбуристський уряд Британії здобув в парляменті першу рішальну перемогу, як Палата Громад більшістю 310 голосів проти 296 ухвалила задержати в силі ухвалений попереднім парляментом закон про націоналізацію залізної і стальної індустрії. Стверджується, що цю справу уряд завдячує насамперед партійній солідарності і дисципліні лейбуристських послів, що мають в парляменті тепер вже тільки 6 голосів більше у відношенні до голосів всіх інших партій, разом взятих. В голосуванні, згідно з правильником Палати Громад, не взяли участи предсідник Палати і його заступник, п'ятьох консерватистів і двох лейбуристів, що не могли взяти участи в нарадах з огляду на захворування.

ОРІОЛ РЕКОМЕНДУЄ ОБ'ЄДНАННЯ ЕВРОПИ.

Лондон, 10 березня. — Президент Франції, Вінсент Оріол, що від трьох днів перебуває тут на офіціяльних відвідинах в короля Юрія, виступив вчора перед спільним засіданням обох палат британського парляменту, гарячо рекомендуючи дальшу працю для політичного, господарського і культурного об'єднання Европи. Він твердив, що таке об'єднання, досягнене під знаком миру, може бути найбільшою гарантією проти нової війни. Засідання парляменту мало дуже врочистий характер.

КОНСЕРВАТИСТИ ЗМЕНШИЛИ ЛЕЙБУРИСТСЬКУ БІЛЬШІСТЬ ДО ШІСТЬ ГОЛОСІВ.

Лондон, 10 березня. — Британські консерватисти здобули ще один черговий голос в парляменті в додаткових виборах в Менчестер, зменшуючи тим самим лейбуристську більшість тільки до шістьох голосів. Після цих виборів остаточне і кінцеве відношення голосів в новому парляменті є таке: лейбуристи — 315, консерватисти — 297, лібералі — 9, незалежні 1 і один предсідник Палати, що не голосує.

БРИТАНСЬКА КОРАБЛЕБУДІВЕЛЬНА ПРОФСПІЛКА УХВАЛИЛА СТРАЙК.

Лондон, 10 березня. — Одна з найбільших британських профспілок кораблебудівельних робітників ухвалила вчора одноголосно вийти на страйк, якщо уряд не задовольнить їхнього домагання підвишки заробітної платні. Рішення профспілки закінчує одночасне „перемир'я" між британськими робітничими організаціями і працедавцями, якого добився був уряд, припинюючи на один рік робітничий рух за підвишкою платень.

ІТАЛІЯ ПРИСПІШУЄ АГРАРНУ РЕФОРМУ.

Рим, 10 березня. — Італійський уряд рішив злагіднити загальне напруження, викликане в останьому знову випадками самовільного захоплювання землі безземельними селянами, та дозволити на парцеляцію землі в найбільш напружених під цим оглядом районах. В тій цілі буде предложений парляментові відповідний закон, ще перед основним законом про аграрну реформу в цілій країні.

НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ПЛЕБІСЦИТУ В СААРЩИНІ

Франкфурт, 10 березня. — Уряд Західно-Німецької Федеративної Республіки — згідно з проголошеною ним „Білою Книгою" — „обстоює" домагання загального плебісциту, який вирішив би автономію або німецьку чи французьку державну суверенність в багатій промислово-копальняній провінції Саарщини. Цей документ, в якому обвинувачується Францію в „сторонничості", є офіціяльною німецькою відповіддю на заключені недавно між Францією і Саарщиною політично-господарські договори.

ДЕНАЦИФІКАЦІЙНИЙ СКАНДАЛ В НІМЕЧЧИНІ.

Штутґарт, 10 березня. — Від деякого часу місцева і закордонна преса звертають увагу на цілий ряд денацифікаційних скандалів у Вюртемберґ-Баден, краєвий уряд якого є виразно про-націстичний. Були випадки, що з мешкань викидано колишніх жертв націстів і їх передавано в користування колишнім їхнім націстичним гнобителям. Американський високий комісар для цеї країни, що належить до західно-німецької федерації, ген. Чарлз П. Гросс, ствердив тепер, що нюрнберська німецька поліція є „прикладом демократії", але у виконуванні своїх функцій вона має „зв'язані руки", одержавши від краєвого уряду виразну інструкцію припинити доходження проти націстичних елементів.

МАДЯРЩИНА ДОМАГАЄТЬСЯ ВІДКЛИКУ ДВОХ БРИТАНСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ.

Будапешт, 10 березня. — Комуно-мадярський уряд звернувся окремою нотою до уряду Британії, домагаючись негайного відклику двох високих урядників місцевого британського посольства, імена яких були названі в недавньому процесі проти американця Воґелера і британця Сандерса, обвинувачених за шпигунство.

ТІЛЬКИ ЧАСТИННИЙ УСПІХ СТРАЙКУ В ПАРИЖІ.

Париж, 10 березня. — Проголошений на вчора страйк робітників газових і електричних станцій в Парижі мав тільки частинний успіх. Велика частина робітників прийняла пропозицію на 5-процентову підвишку платні і зголосилася до праці.

НЕВДАЛИЙ ЗАМАХ НА ЛИВАНСЬКОГО ПРЕМ'ЄРА.

Бейрут, Ливан, 10 березня.— Один молодий сирійський націоналіст віддав вчора на одному бенкеті кілька стрілів в премієра Ливану Ріад ель-Сольга. Кулі не потрапили в премієра, натомість вбили дві особи біля нього, а трьох інших поранили. Замах мав політичне тло. Напасника заарештовано.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ

Боротьба за українське імя, за Україну як назву землі, з якої походимо, має і тут, в Америці, свою довгу історію, теж і в тому розумінні, коли мова про перепис населення, чи вибирання горожанських паперів. Дехто, особливо з нової нашої іміґрації, міґби подумати, що коли американські українці досі не вибороли собі цього права, щоб їх всюди і завжди вписувано в документах як українців і виходців з України, то це тому, що вони не дуже про це дбали, бо не були належно поучені, чи замало національно й політично освідомлені. Це далеке від правди. Бо, на ділі, правда така, що американські українці від десятків років робили поважні заходи в Вашинґтоні, щоб вибороти при переписі й в горожанських паперах законне місце для українського імені, чи властиво для „української національности", бо урядові кола довго брали „національність" і „державну приналежність" за одне і те саме. Між іншим, у цій справі У. Н. Союз виготовив був ще в 1930 р. меморіял і вислав до Вашинґтону спеціяльну делеґацію з правним дорадником на переслухання в департаменті праці, куди ці справи тоді належали. Щойно по тих заходах та домаганнях і протестах з наших громад і організацій введено рубрику „рейс", що означала „народність". Та навіть і тоді доводилось звсдити ще боротьбу з тими, що ходили по хатах і списували відповіді на переписні питання, бо багато з них свідомо діяли на шкоду українській народности, вписуючи замість неї російську або польську. В „Свободі" було тоді з цього приводу багато нарікань, а теж повідомлень про протести, висилані до уряду в Вашинґтоні.

Згадуємо за це, бо віримо, що коли давніше ми виявляли стільки завзяття в боротьбі за здобуття права для української національности, то хіба не забудемо за це й тим разом, коли *вже куди легше це право оборонити. До того маємо вже по*важну кількість свідомої нової української іміґрації, яка певно добре дбатиме, щоб при переписі була вписана „Україна". Але треба ще подбати, щоб тут роджені звернули увагу на це 25-те питання, яке питає про країну, в якій родились їхні родичі, бо й тут треба подати „Україна". Хай „старі" й за це памятають!

Як усі припильнуємо цеї справи, то може хоч тим разом вдасться побільшити в Америці число тих, що звязані з українським іменем і Україною, а яких давніше зараховувано до австрійців, мадярів, поляків, росіян, румунів, чехів, греків і т. п. Ті, що ще й донині не вийшли з москвофільського багна, в ньому залишаться й при цьому переписі. Зате є тепер нагода для українського громадянства виявити свою свідомість і карність і подбати, щоб „Україна" не була скривджена хоч у теперішньому переписі. Віримо, що всі ми про це подбаємо та що вага цеї справи буде завчасу вияснена на місцях нашими організаціями та передовими людьми. Зокрема надіємось, що подбає про це членство У. Н. Союзу, що й давнішими часами вело перед у того роду акціях. Українське імя сьогодні відоме в цілому світі й покрите славою. Відоме воно добре вже й американському народові. Тепер треба тільки припильнувати, щоб воно представлялось поважно щодо числа теж і в статистиці населення Злучених Держав.

Наш громадський і національний обов'язок

Організація і збірка ухваленого Четвертим Конґресом Американських Українців у Вашинґтоні Національного Фонду є в повному ході. В нашій пресі появилися відповідні вияснення, Конґресовим Комітетом приготовано необхідні формальності, призначено чи затверджено відповідних збірщиків Національного Датку, коротко — апарат пущено в рух. Збірка Національного Датку вже започаткована. Частину зібрано на імпрезах, деякі сколектовано по домах, а деякі особи самі відгукнулись на перший заклик та переслали свій Даток безпосередньо до канцелярії УККомітету.

Збірка Національних Датків практично ще тільки почалася і було б ще далеко передчасно її оцінювати чи робити висновки. Одне тільки можна твердити: ідею Національного Датку прийняв наш свідомий загал з належним розумінням і навіть деякою полекшою. Це бо остаточно авторитетно і зорганізовано зроблено спробу впорядкувати так важливу в нашому громадському і національному житті збіркову справу, поставити її на справедливій базі та повести її пляново. Без пересади можна твердити, що від успіху чи провалу цеї справи у великій мірі залежатиме ціла багатобічна акція американських українців в користь українського народу і української визвольної справи.

З таким розумінням підійшов до цеї справи Український Народний Союз і так він представив її широкому загалові свого членства. Негайно після формального проголошення та відкриття збірки Національного Фонду, Екзекутивний Комітет УНСоюзу звернувся окремим листом до свого членства, *рекомендуючи йому якнайгаря*чіше піддержку цеї справи та закликаючи його до прикладу в традиційній для нього жертвенності. Перші висліди збірок Національного Датку виявили недвозначно, що союзовий загал і тут зберіг свою традицію, що він і на це добре діло відгукнувся з питомою йому свідомістю, патріотизмом і жертвенністю. Хочеться вірити, що ця традиція буде збережена і в майбутньому.

Для доповнення та дальшого виснення недавнього заклику Екзекутивного Комітету УНСоюзу в справі Національного Датку, треба звернути уваґу ще на деякі подробиці, що їх видвигнула практика. Діло в тому, що деякі колектори Національного Датку жаліються, що члени УНСоюзу відмовляються передавати свій Національний Даток через них, мотивуючи це своїм обов'язком передати його через свій відділ. Це, звичайно, тільки похвальне, що союзовці дбають про добру славу своїх відділів та бажають і в цім випадку піднести їх громадське значення. Важливе, щоб вони це робили. Але у цім конкретнім випадку, іменно, в справі пересилки Національного Датку, можна без застережень використати нагоду зголошення до Вашої хати збірщика УККомітету і передати йому цей Даток, зголошуючи тільки своєму відділові, що цей даток вже передано. В такому випадку признання за зложення Датку всерівно припаде відділові, а передача грошей через збірщика тільки приспішить процедуру збірки та пересилки гроша до централі. Пригадуємо, що Даток можна передавати тільки таким збірщикам, що викажуться відповідними повновластями УККомітету та потвердять перебрання Датку відповідним посвідченням цього Комітету.

Ясно, що не до всіх мешканьзможуть зайти збірщики та впімнутися і пригадати цей наш важливий громадський і національний обов'язок, що ним без сумніву є збірка Національного Датку. Тому секретарі відділів повинні мати цю справу на увазі та пригадувати її своїм членам на кожних зборах, збираючи ці Датки та пересилаючи їх до УККомітету.

З другого боку важливе, щоби свідомий союзовий загал не тільки сам виявив своє повне зрозуміння цього нашого громадського і національного обов'язку та сам якнайшвидше зложив Національний Даток, але щоби він теж відповідно впливав і на своїх співгро*мадян, без огляду на те, чи вони є* чи не є членами УНСоюзу. Бо справа допомоги визвольним змаганням українського народу, справа голошення правди про Україну та всі ці інші акції, що їх веде Український Конґресовий і Злучений Допомоговий Комітети, є справою цілого нашого громадського загалу і кожний повинен дати в неї свій вклад. Наш обов'язок щодо Національного Фонду ми виконаємо тільки тоді вповні, якщо самі зложимо наш національний Даток і рівночасно подбаємо, щоби його зложили теж інші. В кожному разі ми самі, члени УНСоюзу, повинні дати під цим оглядом якнайкращий приклад. Цього вимагає від нас добро української справи та горда назва членів Українського Народ. Союзу.

ПОЕЗІЯ І ПОЛІТИКА

За столітньою традицією українці згадують к о ж н о г о року свого найбільшого поета „незлим, тихим словом". Цей культ Шевченка є чимсь таким особливим, що його не можна рівняти навіть з ніякою пошаною, яку віддають інші народи своїм духовим велитням. Під тим оглядом Шевченко одинокий.

Тому, що Шевченко, поет, відіграє у нашого народу таку велитенську ролю, починає дехто з наших письменників витягати такі заключення, що, мовляв, як нашому народові забракне політичних провідників, то тоді поети поведуть націю до визволення...

Такі заяви — а вони дійсно були — можуть внести деяку неясність у нашу громадську думку. Тому слід показати межу між політикою та поезією. Бо коли не розмежуємо цих двох областей культури, то з того була б шкода і для політики і для поезії.

Що мають між собою спільного політика і поезія? Можемо назвати одну рису, що єднає ці ділянки культури: **творчість.** Поезія (грецьке — поесіс) в нашій мові значить — творчість. Політика це теж творчість, що має завдання вести громадські справи.

Але поза цим як же далеко стоїть творчість політична від поетичної! Поет у своїй творчості має діло з уявленими, часто зовсім н е р е а л ь н и м и, фантастичними образами. Поет показує нам світ т а к и м, яким він **міг би бути.** Політик має діло з **реальними фактами.** Хто в політиці не звертає уваги на факти, хто дає волю своїй фантазії, той може привести свій народ до найбільшої катастрофи. Такий приклад фантастачної політики дає нам Гітлер, що викликав світову війну, забувши взяти на увагу військову м о г у т н і с т ь *Злучених Держав Америки.*

Поезія — це творчість серця, поет живе своїми **почуваннями,** фантазією. П о л і т и к у роблять **розумом,** головою. Українська народня мудрість це добре висловила в приказці про якості людини, що годиться на гетьманський уряд: „До булави треба голови"...

Не від речі буде згадати, що славний г р е ц ь к и й філософ Платон у своїх творах про ідеальний устрій держави писав, що в його державі поетам не буде місця, бо вони дають людям н е п р а в д и в и й образ життя своєю творчістю...

Не тільки у нас, але і в інших народів в різних часах виявлялося змішування завдань і компетенції політики та поезії. Особливо в добі романтичної літератури (початок 19 в.) поети нераз переходили межі „солодких звуків" і виступали на поле політичного бою. Їх успіх або неуспіх залежав не від сили поетичного таланту, а від їх **політичного хисту.**

Шевченко — поет романтичної доби, і з того часу ведеться у нас головно культ поета-пророка, провідника народу.

Але Шевченко не тільки романтик! Читаймо його „Щоденник", чи його листування, а побачимо, що Шевченко був людиною з виробленим політичним світоглядом. Та оставмо Шевченка на боці, а говорім про поезію і політику, які треба доконче розмежувати. До поезії належать спеціялісти - поети, а політика — це справа політичних професіоналістів. Горе тому народові, що не має належно підготованих політичних кадрів, що не має політичної еліти, отої політичної ґвардії народу, що вірна і віддана своїй ідеї до кінця. Це ж та „невсипуща нянька", що дбає за свій нарід, як за свою дитину. Досвід повчає, що в того народу міцний порядок і стабільність політичного устрою, де є сильні кадри професійних політиків, вироблених у праці в політичних організаціях. Недозрілі політичні дилетанти, хочби і мали „поетичний розмах", не є спосібні навіть контролювати своїх інстинктів. Де вони перемагають, там добра для народу не жди. Разом з ними перемагає диктатура, а диктатура — це кінець свободі.

Л. К.

Микола Очерет.

ЗАПОВІТ

Десь далеко на Балканах кривавились серби, чорногорці, болгари, греки, б'ючись проти Туреччини і весь слов'янський світ, чим міг, допомагав своїм братам у тій боротьбі. Тож і в столиці України улаштовувались тоді різні імпрези, а за зібрані гроші куповано медичні інструменти, медикаменти, білизну та інші потрібні речі і надсилано їх на фронт. Посильну допомогу бажав зробити й хор студентів університету Св. Володимира і тому підготував великий концерт слов'янської пісні.

Концерт почався, як завжди, студентською піснею "Gaudeamus". Далі йшли дві російські пісні, дві польські, дві чеські, дві словацькі та три білоруські. Веселою білоруською піснею: „Чому ж мнє нє пєць" закінчив хор першу частину концерту. Дивно було, що в цій частині не проспівано жадної української пісні. Якраз цей відділ концерту мав пісні тих слов'янських народів, що не брали участи в війні.

Другий відділ концерту мав пісні сербські, чорногорські, болгарські, хорватські, словенські і на кінець лише одна пісня наша „Могила" та на закінчення концерту „Заповіт". Тож Україна не вела боротьби, чому ж її пісні стояли в кінці другого відділу? Недоглядом цього не можна було пояснити, бо це ж був студентський концерт, що його старанно підготовлювано. Отже — чому? Але ось хор проспівав усі чужинецькі пісні другого відділу і полилась широка мелодія єдиної української пісні.

„Серед степу на просторі
мигила стоїть..."

співав хор, а самі собою виникали питання: чому саме „Могилу" вибрано для цього концерту? Чому пісень інших слов'янських народів було не менше двох, а українська лише одна? Чому не складено так програму цього концерту, щоб пісні всіх народів були у першому відділі, а весь другий був присвячений українській пісні? Господарі ж ми тут — чому ж наша пісня в цьому концерті не є домінуючою?

„Не промовить та могила,
стоїть нежива..."

неслось з естради, наче відповідь на питання, що самі собою повстали. Байка, що тут господарем український нарід, бо ж України „нет, не было і быть не может!" Що ж то за господар, коли йому не вільно навіть говорити своєю мовою, бо ж і мови такої нема — є лише „общепонятний язик!" Також і пісні... „Малоросейскіє пєсні" співають усі, а українських пісень „не слихалі". Що ж після цього має промовити та степова могила?

„А круг неї степ широкий,
як воля сама!"

Так, степ широкий, та волі на тому степу немає. Все на тому степу мовчить! Вся Україна, як та степова могила, хоронить десь там у глибині, мрію про волю і немає сили перетворити ту мрію в життя. Невже ж це так? Чи ж так таки нам і судилось бути весь час закутими? Невже ж не знайдеться когось, хто б сказав гнобителям України — Годі!

Стихла буря овацій, що ними захоплено дякували присутні хорові за останню пісню, і дириґент, піднісши догори руку, дав знак акомпаніяторові. Акорд, і повернувшись усім тілом до басів, дириґент спустив руку.

„Як умру..."

Сумно починають баси, а Олександер Антонович Кошиць, виждавши павзу, дав вступ іншим партіям. Тихо, в той самий тон, вплітаються до басів інші голоси і складається враження, ніби частина басів повторила ще раз ці два слова, щоб краще відмітити час, з якого починає діяти заповіт Кобзаря.

„...то поховайте..."

співав хор і разом з ним наповнилось усе навкруги цим співом.

(Докінчення на стор. 3).

Таня Самчук.

КИЇВ ФІЛЬМУЄ

(Жмут споминів.)

5)

І ще одна справа притягувала до одеського кіно-технікума, справа чисто ідеологічної натури. То був час ідеологічної боротьби мистецьких напрямків всіх ділянок мистецтва в цілому СССР, а тим самим і в Україні. Боролись сторонники так званого пролетарського реалізму з іншими мистецькими напрямками, як романтизм, як новаторство. При чому „реалізмом" в той час почали звати натуралізм і експресіонізм, що був тоді ведучою, канонізованою і єдино признаною течією пролетарського мистецтва. Так, наприклад, в Росії Маяковський мав замінити цілком Пушкина, а в Україні „кобзар" Семенка мав замінити „Кобзаря" Шевченка. Мистецтво не сталих форм, формалізм і експресіонізм, так як його тоді розуміли проголошено єдиним справжнім мистецтвом, а все що було перед тим належало до назадництва, до минулого, до буржуазного, а тим самим забороненого світу.

Пішли шумні барабанні поеми типу Демяна Бєдного, почали химерити і сусюкати, а у висліді дуже часто ловлення рибки в каламутній воді. Мовляв, ви того не розумієте, то не для ваших понять і тому мовчіть.

В театрі ділялось те саме. Всі старі форми театрального мистецтва останніх двох століть проголошено за назадництво. Казали вернутись до театру часів грецької клясики і театру часів вертепу. У Москві найбільшої моди досягнув театр Маерхольда, а в Харкові театр Леся Курбаса. Все ніби мало б бути в порядку, лише мені особливо здавалось, що назвати лише один напрямок мистецтва, в данному випадку, фактично театральний ґротеск, цілим театром, а до того єдино правильним і єдино сучасним, було занадто відважним і ризиковним, бо все таки це була одна з тих звичайних мод, яких ми протягом історії розвитку нашої культури бачимо більш ніж досить. Це значило, приблизно те саме, що мода жіночих убрань данного часу являється єдино справжнім одягом, а всі інші моди це буи зовсім і не одяги, а хто зна що. Але у нас на сході Европи, а особливо в часи революційної і воюючої нетерпимости, такі явища були цілком можливими і навіть закономірними. У нас людським мозком опанувало переконання, що лише те має право і рацію існування у що вірю я. Все інше то лише якесь непорозуміння і воно не повинно існувати.

Мені ніяк не було зрозуміло, чому ґротесковий вертепний театр смів називатись театром, а реалістичний театр останніх десятиліть девятнадцятого століття, таким зватись не смів. Я з тими своїми поглядами ніде не виступала, бо не мала відваги, боялась стати немодною, а до всього не почувалася в силі йти проти загального напрямку, але все таки мені куди більше імпонували постанови МХАТа з Москвиним, ніж ґротески Маєрхольда. Дещо пізніше мода на формалізм перейшла, і совєтська влада, як тільки покінчила з періодом експеріментування, оголосила навіть формалізмові урядову війну з такою саме виключною нетерпимістю, як перед цим було з Маєрхольдом, що знов таки було, на мою думку, тією ж самою хибою. Бо всі ті напрямки могли спокійно жити побіч, взаїмно на себе впливати, вирівнювати крайності і себе взаїмно доповнювати. Але це не відповідало б нашій східній природі, як також доктрині, що там панує.

В Україні ці явища були цілком тотожніми, як і в Росії. Лише в Україні помічалось більше вирівнання крайностей, ніж у Росії, що свідчило, що Україна по своїй психології близча до Европи заходу. Тут фактично в той час існувало два основні мистецькі центри — Київ і Харків. І в той час, як у Харкові все пішло в революціонізм і експеріменти, Київ зі своєю великою культурною традицією лишався більш консервативним і більш стабільним. Це особливо було помітно в ділянці літератури. В той час, як у Харкові „хвилювався і всіх хвилював" Хвильовий, у Києві діяв спокійний і зрівноважений Максим Рильський. Те і друге явище було дуже потрібним саме для скріплення зросту української культури, але пізніше російська політика все то підвела під свій загальний всеросійський з н а м е н н и к і тим самим „вирівняла" всесоюзну лінію культурного зростання...

На терені кіна ділялось те саме. У нашому київському технікумі панувало переконання, що ми фактично „відстаємо від часу", що в Одесі „пішли значно далі", і хоча люди, що таке висловлювали, д о с и т ь слабо уявляли собі що це саме те „передове", а що „назадницьке", одначе вони це говорили і мали на думці за передове отой формалізм і всі з ним повязані експерiментування. Наприклад в той час у фільмах майже зник сюжет. Все було побудовано на окремих картинах. Інколи це вдавалося і виходило щось путнє, але дуже часто це було лише „мудрствуваніє від лукавого" в чому помічалась слабість справжнього творчого духа і творчої певности себе.

Але як би то не було — нас тягнуло до Одеси. Ми про це не раз розмовляли і все думали здійснити свої наміри. Єдине, що нам було на перешкоді, чи нас там приймуть і чи вистачить у нас на таке засобів матеріяльних.

З початком того самого літа, користаючись великою студентською знижкою та різними полегчами, я рішила побувати в Криму. Крим для нас був єдиним ісходним місцем дещо відмінним від решти нашого світу. Південь, море, прекрасне повітря, веселе молоде товариство. Відвідала вперше Ялту і жила в гуртожитку разом з іншими колеґами. Ми ходили купатися, лазили на гори... Місяць перебування в Ялті в товаристві кількох приятельок, зміцнили не лише моє тіло, але й мій дух і коли в липні я вернулась до Києва, рішення їхати до Одеси було вже готове.

(Дальше буде).

Другий Конгрес Українців у Бразилії

ЗІЗД Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

(Репортаж).

Склад учасників Конгресу.

Як ми вже коротко повідомили, в днях 1—12 лютого ц. р. відбувся Другий Конгрес Українців Бразилії.

Замість Куритиби, центру українського життя в Бразилії, Конгрес скликано в провінціональному місті Понта Ґросса, положеному на схрещенні шляхів Парани, щоб уможливити учасникам кращий доїзд та зменшити кошти подорожі.

Ми вперше мали нагоду бачити Конгрес зорганізованого українського світу в Бразилії, тому з цікавістю приглядались до того, що собою представляла бразилійська українська громада.

На Конгрес явилось 86 делегатів: від Т-ва Прихильників Української Культури, від інших самостійних організацій, кольоній і запрошених визначніших громадян.

На залі переважають селяни-кольоністи. Хоч вони проживають уже багато років у Бразилії, але в них не видно нічого бразилійського. Більшість з них — це селяни з Поділля. Вбрані ще по старокраєвому і говорять подільським діялектом, без жадного слова португальщини.

Особливу увагу звертає на себе старенький, сивий, але ще бадьорий, гарно вбраний земляк. Виявляється, що це — перший український еміґрант з Галичини до Південної Америки — Іван Пасевич зі Серврова, Золочівського повіту. Чотирнадцятьлітнім хлопцем виїхав він зі своїми батьками з групою поляків у 1891 році до Бразилії, себто до Південної Америки. Тяжкою працею і терпінням д о р о б и в шись певного маєтку та забезпечивши свою старість, п. І. Пасевич тепер з усмішкою розповідає про перші роки свого побуту на чужині.

Серед учасників бачимо також і наших невтомних отців Василіян, перших піонірів українського з о р г а н ізованого життя в Бразилії. На залі їх є пять. Це молодше покоління, що прибуло сюди перед 12 роками, щоб продовжувати національну і душпастирську роботу, започатковану їхніми попередниками. Не брак і давніх світських суспільно-громадських діячів, з котрих слід відмітити п. Іллю Горачука, недавнього делегата на нашу ПАУ Конференцію в Ню Йорку, і жертвенного діяча „Українського Союзу в Бразилії" перед другою війною.

Мило вражає також приявність діячів з нової еміґрації. Вправді, небагато їх приїхало до Бразилії, але й вони включилися в стару громаду та пристали до спільного діла. Один з них, інж. М. Макушенко, прилетів літаком з далекої провінції Мінас Жерайс за дві тисячі кільометрів, щоб, як щиро-сердечно заявив у своєму привіті „бачити власними очима давніх земляків у Бразилії".

Є також присутній кооперативний діяч з краю — колишній директор „Маслосоюзу" п. Андрій Мудрик та його дружина — енергійна діячка Пласту.

Коротко кажучи, склад учасників Конгресу робить добре враження, оскільки в ньому заступлені в цілости вся українська громада та її актив.

Відкриття Конгресу.

Відкриття Конгресу почалося в суботу 11 лютого, в 3-тій годині пополудні молитвою „Отче Наш". Відкривши наради, голова ТПУК-у, о. Микола Іванів ЧСВВ, у короткій промові зясував історію повстання Т-ва Прихильників Української Культури, довершене на Першому Конгресі Українців у Куритибі в дні 7 липня 1947 р. Після того під бурхливі оплески присутніх запрошено до Почесної Президії Конгресу п-ню Марію Мудрик, інж. Миколу Макушенка, п. Володимира Жилу від Т-ва „Соборність" у Сан Павло, п. Іллю Горачука та згаданого вже п. І. Пасевича з Павло Фронтінь. На секретарів покликано д-ра Романа Погорецького та п. Омеляна Хруня з Понта Ґросси.

Доповіді.

Згідно з програмою нарад Конгресу, по відкриттю слідували доповіді. З першою доповіддю: „За духову соборність українського народу" — виступив п. В. Жила. В ній доповідач порушив завжди актуальне питання єдности серед українців. Основні думки доповіді зводились до ствердження, що майже всі наші внутрішні свари й незгоди були спричинені чужинцями-сусідами, що український провінціялізм ніколи не мав глибших основ, що релігійні спори викликували серед нас наші історичні вороги, та що в небезпеці українці все вміли знайти спільну мову і обєднатись.

Другу доповідь на тему: „Плян дальшої праці ТПУК-у" виголосив містоголова Центрального Виділу п. Мих. Гаврилишин. Зупинившись на діяльности ТПУК-у в період початків його роботи, що була присвячена головно формальностям урядового характеру, доповідач звів дальші завдання роботи ТПУК-у до трьох основних точок:

1. Пропаганда української справи перед чужинцями, в котру мусять включитись всі українці, без огляду на їхні релігійні і партійні пеерконання. Дії УПА та воююча Україна проти большевизму є найцінішим аргументом у цій пропаганді. Для успішнішого ведення цієї пропаганди виникає необхідність відкриття „Бюра інформацій та публікацій".

2. Виховавча робота серед наших людей і змагання до того, щоб дати можливість нашій молоді кінчати вищі школи. Для того треба створити стипендіяльний фонд для виїмково здібних студентів, як також відкрити бурсу.

3. Господарська опіка над селянами кольоністами. Ця ділянка роботи не була передбачена ТПУК-м і не збігається з його основними завданнями, але оскільки наші кольонії гостро потребують господарських порад і допомоги, то цього обов'язку не можна оминути, без огляду на те, з чийого рамени воно робиться. Успіхи і запорука нашої культурної, суспільної і політично-пропагандивної роботи у великій мірі залежить від жертводавців. Отже, щоб мати моральне право просити матеріяльної допомоги на реалізацію плянованих заходів, мусимо насамперед подбати про те, щоб жертводавець мав звідки цю допомогу дати. Неоплатне ведення сільського господарства приводить до того, що наші кольоністи тікають до міст і живуть там у великих злиднях. І цих людей наше товариство мусить мати в опіці і не дати їм пропасти для нації.

Привіти.

По доповідях і зарядженій перерві відчитано привіти до Конгресу, які наспіли з-за кордону та Бразилії. Привіти надіслами: Пан - Американська Українська Конференція, Український Конгресовий Комітет в ЗДА, Т-во „Просвіта" з Арґентини, від українців з Ґояс (Бразилія), а також від інших організацій та окремих громадян з Бразилії.

Звіт.

Загальний звіт з діяльности Т-ва Прихильників Української Культури, як української репрезентації по організації за час від Першого Конгресу від 7 липня 1947 року, склав голова Центрюального Виділу ТПУК-у о. Микола Іванів Ч. С. В. В. Як зазначував звітодавець, на початках виникли деякі трудноші з офіційним оформленням ТПУК-у, але їх з успіхом переборено. В звітовому році Центральний Виділ відбув 11 пленарних засідань, на яких розглянено 98 більших справ. До загальних п о з и т и в н и х осягів праці ТПУК-у треба зарахувати:

1) Висилку делегатів на Пан-Американську Українську Конференцію.

2) Меморіял до представника Бразилії в Об'єднаних Націях в українській справі.

3) Протест через представника Бразилії в Соціяльній Раді О. Н. проти большевицьких наклепів про становище нових іміґрантів у Бразилії.

4) Протибольшевицька маніфестація в Прудентополісі. І ін.

В співпраці з Пан-Американською Конференцією ТПУК заступав точку зору своєї громади але не завжди з бажаним успіхом.

У внутрішній організаційній праці найбільше уваги присвячено з а с н о в у в а н н ю філій ТПУК-у. Здебільша філії повставали з ініціятиви самих колоній чи громад. Протягом останніх 15-х місяців засновано 25 філій, які нараховують понад 1500 членів. Філії вели як культурно-освітню роботу, так і матеріяльну допомогу своїм членам.

Серед філій найкращими вислідами може похвалитися філія в Куритибі, яка зорганізувала бібліотеку, виставку української книжки і преси, курси української та португальської мови тощо. Дуже багато зроблено в матеріяльній допомозі колоніям, головно у посередництві одержання сільсько-господарських мащин і насіння. Сама вартість молотарок, що їх дістали поодинокі колонії, виносить близько 148,000 крузейрів, не враховуючи іншого знаряддя та насіння.

Свій звіт о. М. Іванів закінчив ствердженням, що за короткий період практичної діяльности ТПУК-у по колоніях помітно відродження.

Дискусія.

По доповіддях і звіті почалися тискусії, котрими закінчився перший і почався другий день нарад Конґресу. Назагал цій поважній точці роботи Конґресу було приділено 8 годин, за час яких мали можливість без обмеження часу висловитись коло 20 делегатів. Виступи бесідників були особливо цінні тим, що по них можна було собі скласти конкретні уявлення про те, чим живе і цікавиться наша українська колонія в Бразилії і які стремління нуртують в її середовищі. Ні один з дискутантів не забирав голосу в справах „високої політики", зате всі вони були охоплені спільною турботою про культурно-освітній і господарський розвиток нашої громади та про збереження її, як національної спільноти. Таким способом, всі голоси і побажання зводились до основних пунктів:

1. Забезпечити національне виховання молоді. 2. Збільшувати кадри української інтеліґенції. 3. Включити інтеліґенцію до праці з народом. 4. Оскільки власне шкільництво є заборонене законом, засновувати курси українознавства. 5. З метою ширення друкованого українського слова створити мандрівні бібліотеки і т. п. А поруч з тим, як підкреслюють однозгідно всі бесідники, муситься подбати про економічний поступ і матеріяльний добробут наших колоністів і робітників шляхом посередництва в набутті сільсько - господарських машин, насіння, різних знарядів праці, творення збутово-закупочних і асекураційно - обезпеченевих кооператив, опіки над поселенням і переселенням колоністів, тощо. В дискусії ми почули таку характерну заяву одного *колоніста: „Говорилися, що* Товариство не мало займатись господарськими справами. А я кажу, що без нашого матеріяльного добробуту ми не можемо виконати свого обовязку перед старим краєм".

Вибір нового репрезентаційного органу.

В дискусії заторкнено й деякі організаційні питання, а головно — становище Центрального Виділу ТПУК-у як репрезентації. Ця справа дава-

(Докінчення на стор. 4-тій)

З МУЗИКИ

Нова мистецька сила: Зоя Полевська

Прибула разом з проф. Людмилою Тимошенко - Полевською та проф. Миколою Полевським.

З Італії через Канаду прибули до Злучених Держав видатні українські мистці — Зоя Полевська, Людмила Тимошенко-Полевська, Мик. Полевський.

Зоя Полевська, молода українська віольочелістка европейської слави, у своїх recital-ях у найкращих залях в Італії, Швайцарії, Німеччині, Австрії та інших країнах Европи мала

Зоя Полевська.

тріюмфальний успіх. Вона виступала як солістка в супроводі найславніших симфонічних европейських оркестрів, як наприклад — Віденської Філярмонії, опери Ля Скаля у Милані, Римської Філярмонії, Римського Радіо і т. інш.

Зоя Полевська є ученицею своєї матери, славної українсько віольончелістки - солістки проф. Людмили Тимошенко-Полевської, яка закінчила Московську консерваторію з золотою медалю (кл. проф. Брандукова, члена Паризької Академії Мистців). Проф. Людмила Тимошенко багато зробила на користь та пропаганду українського мистецтва: вона була першою виконавцею та редактором багатьох творів українських композиторів, з якими вона співпрацювала, організатором першого Українського Смичкового Квартету ім. Леонтовича і Українського Тріо, в якому вона працювала як челістка.

Д-р проф. Микола Полевський, відомий пяніст і педагог (учень проф. Арсена Корещенка і С. Рахманінова) проф. Української Музичної Академії і Українських Консерваторій, пізніше — Віденської Академії, крім блискучої педагогічної ніяльности (учні його дістали премії на всесвітних конкурсах) завжди виступав як пяніст та багато зробив для українського мистецтва.

Чудесне мистецтво Зої Полевської викликало велику пошану та захоплення з боку найвидатніших европейських авторитетів, як наприклад найславніший диригент д-р Вильгельм Фуртвенглер, знаменитий італійський композитор, диригент і пяніст, директор Римської Філярмонії Альфредо Казелла і т. інш. Після виступу Зої Полевської як солістки у супроводі знаменитої Віденської Симфонічної Оркестри, критики виявили захоплення її надзвичайною майстерністю, багатством та мягкістю тону, різноманітністю звучань, яскравістю та зрілістю інтерпретації; ці критики характеризували її як артистку великого маштабу, як найкращу европейську челістку. Один з критиків, відмічуючи тріюмф української віольончелі с т к и, написав: „Бажаємо їй багато щастя та слави, що уділяються не тільки солістці, але й її Батьківщині, з якої вона вийшла".

За свою виключну артистичну роботу Зоя Полевська нагороджена в Італії почесною відзнакою — Орденом Делля Конкордія, що дається Ватиканом за виключні досягнення у галузі науки та мистецтва.

Зоя Полевська дала багато концертів через европейські радія і шерег концертів через Radio—Canada (C.B.C.). Треба надіятись, що ця визначна мистецька сила знайде на цій землі ще більше поле до праці. Її перший виступ відбудеться незабаром у Ню Йорку.

ЗАПОВІТ

(Докінчення зі стор. 2-гої).

„...мене на могилі..."

Руки диригента розходяться і хор щирить, посилює звук.

„Серед степу широкого..."

Вільною, могутньою хвилею ллеться звук з грудей хористів, а диригент, витримавши фермату, повертає руки долонями до хористів і зводить їх перед собою

„...на Вкраїні милій!"

За волею диригента, хор стишує звук і, знаходячи м'які інтимні тони, закінчує останні слова першої строфи.

„Серед степу широкого..."

Із відтінком глибокої журби повторює хор останні слова пісні і закінчує їх зовсім тихо:

„...на Вкраїні милій!"

Знову піднеслась до басів рука диригента і вони почали другу строфу. Але, що це? Пісня співається, а роти хористів щільно замкнені. З глибин десь зародився звук і враз розрісся, зміцнів і досягнув дивовижної сили. Море звуків пристрасних, жагучих несеться по залі, але слів нема, роти всім замкнуті! Так ось чому українські пісні стоять у другому відділі! Там на фронті проти турків б'ються брати слов'яни, а ось тут, на батьківщині, слов'яни душать, гноблять, замикають роти таким же братам слов'янам. Тут точиться тяжча боротьба, бо б'ються й кривавляться брати-слов'яни, — тому запекліша, жорстокіша йде тут боротьба. Триста років тому вона почалась і не видно їй кінця. Та ні, так не буде! Буде їй кінець і здобуде собі волю Україна, буде господарем у себе дома український нарід, мусимо виграти цю боротьбу! І сталось чудо: заспівала заля;

„І вражою злою кровю..."

неслись нестримною бурею слова пісні по залі... Співав балькон, співали з боків, співали проходи, співали на дверях, співали з-заду... Лише партер мовчки прислухувався до тої бурі, що вирувала навкруги!

„...волю окропіте!"

закінчували хористи без слів і на повний голос, проказуючи слова, співала заля. Хор замовк, Олександер Антонович стояв нерухомо за пультом і чекав, — а заля співала, повторюючи кінець строфи!

„І вражою злою кровю волю окропіте!"

Не помогла заборона царського цензора і ті крапочки, що стояли замість другої строфи в програмі, розшифрувала стихія. Хор виконав наказ влади і співав крапочки без слів, — чим же він винен, що присутнім не наказано мовчати?

„І мене..."

Наче відгук того, що тільки що було в залі, вели пісню далі за програмою баси

„І мене в сім'ї великій..."

повторюючи початок третьої строфи співав за басами хор далі

„В сім'ї вільній, новій..."

повним голосом співав хор ці слова Пророка нової ери українського життя

„Не забудьте спом'янути..."

І наче стверджуючи свою волю виконати це прохання, всі присутні підвелись і, стоючи слухали до кінця Заповіт Кобзаря.

„...не злим, тихим словом!"

*Тут Кошиць приставив до ро*та пальці обох рук і тим бархотним піяно, що його так рідко вдається добути навіть незрівняному Олександру Антоновичу, хористи повторили останні слова Заповіту.

„Не забудьте спом'янути..."

Наче луна пісні, яку співав увесь україніський нарід, донеслась у концертову залю. То повітря само переспівувало лагідно і м'якго останнє прохання Кобзаря спом'янути

„...не злим, тихим словом!"

Концерт скінчився.

ВІСТІ з Н.Т.Ш.

Дня 21 січня ц. р. д-р К. Кисілевський виголосив доповідь **„Нові дані до клясифікації українських говорів"**. В першій частині викладач спинився на історії української діялектології, що за сто років свого існування придбала багатий матеріял, монографії різних говорів та клясифікації, з яких найзамітніші: К. Михальчука, І. Зілинського, А. Кримського, В. Ганцова. Одначе всі вони виходили від географії говорів, яка не дала точного образу життя та розвитку народної мови. Показали це щойно новітні досліди ізоглос, тобто розміжних ліній, що відокремлюють і обєднують мовні явища

В другій частині доповідач доказав на підставі нових даних, що географічний принцип увів неприродне розбиття старих говорів.

Сьогодні доповідач підтримує свою попередню думку та спирає свою клясифікацію в першу чергу на історично-генетичному принципі, беручи за основу її дві діялектичні системи: стару з архаїчною структурою, нову з молодою структурою.

До найстаршої належать говори: бойківський по обох боках Карпат, лемківський, надсянський, надбужанський, надприпятський, наддеснянський. Молодшу формацію творять: гуцульський, надпрутський наддністрянський, подільський і волинський. У новому діялекті можна теж запримітити дві формації: полтавський, середньонаддніпрянський і наддонецький, що дали основу літературній мові, та наймолодша формація: кубанський і приморський говори.

Свої тези доповідач доказував виїмками із зібраного матеріялу.

В дискусії забирали голос приявні мовознавці та історики, що поставилися прихильно до нової клясифікації говорів, стверджуючи, що вона найбільше відповідає історії української колонізації (М. Чубатий) та історії мистецтва (В. Січинський).

Дня 18. лютого ц.р. відбулося наукове засідання з докладом проф. Колумбійського Університету та дійсного члена НТШ проф. Кляренса Маннінґа на тему: **„Справа перекладання з англійського на українське"**. Доклад відбувся в англійській мові з ілюструванням взорів поем в обох мовах.

Розправляючи над труднощами перекладу з української мови на англійську проф. Маннінґ порушив такі точки: існування в англійській мові слів англосаського та латинського походження дуже утруднює осягнути такі самі ефекти, які є укриті в українській мові однородній щодо своєї будови. Існуючі церковно - словянські слова в українській мові є на ділі рідні для неї. Існування родівників в англійській мові утруднює осягнути ці ефекти, які є в українській мові і щодо краси і щодо метрики вірша.

Зникнення мало не всіх окінчень відмінкових в англійській мові прямувало до обмеження жіночого риму частого в українській мові. Вкінці англійська система часів з підкресленням наступства в часі непогоджується з українською часовою системою опертою на образовости. Вона часово є недокладна, одначе більше принадна та жива.

Проф. Маннінґ ілюстрував свої погляди на деяких поемах Шевченка та Франка, ставлячи їх поруч із взорами найкращих англійських поетів.

Згодом розвинулася дискусія над тим дуже інтересним докладом заслуженого перекладача поезій Шевченка на англійську мову. Зокрема дискусія спинилася над уживанням англійських часів та їх переданням в українській мові, як теж над перекладом деяких образів з українського на англійське. (д-р Мишуга, проф. Лев, проф. Ковалів, д-р Андрушків).

В справі будови нагробника на могилі проф. Івана Раковського.

Минає рік від смерти Покійного Голови НТШ проф. Івана Раковського. Негайно після смерти свого президента, Голова Американського Відділу НТШ проф. Микола Чубатий та представник громадянства міста Нюарку п. Теодозій Каськів, де покійний помер та спочив, дали ініціятиву, щоб коштом громадянства здвигнути нагробник на могилі заслуженого українського вченого. Започаткована збірка дала $548.87 з чого зужито $290 на заплачення місця на цвинтарі під родинний гріб Івана Раковського. На нагробник остало $258.87. Сума ця не вистачає на побудування навіть скромного нагробника.

Від якогось часу збірка цілком устала. Всежтаки Громадський Комітет, зложений з Управи НТШ та представників громадянства Нюарку, бажав би цю справу довести до кінця, тому звертається оцим до вихованків, приятелів та почитателів Покійного, з проханням, щоби зложили свою жертву на нагробник на могилі пок. проф. Івана Раковського найдальше до кінця березня (марта) 1950, якщо плянують щось жертвувати на ту ціль. Після того часу збірка буде замкнена, а Комітет розпорядить всею зібраною сумою так, щоб, якнайкарще була сповнена ціль, для якої да збірка переводилася.

За Комітет:

Тодозій Каськів
Голова Американсько-Української Централі міста Нюарку;

Микола Чубатий
Голова Америк. Відділу НТШ.

Другий Конґрес Українців у Бразилії

(Докінчення зі стор. 3-тої)

ла привід до закидів збоку Хліборобсько - Освітнього Союзу та газети „Хлібороб", що ТПУК не охоплює і не може охопити організаційно всієї української громади, а тим самим його Виділ, вибраний тепер тільки делегатами філій, не може мати повноти репрезентації. Щоб поладнати цей організаційний недолік, як провід ТПУК-у, делегати його філій, так і представники інших організацій одноголосно погодились звільнити майбутній Центральний Виділ Товариства від обовязків репрезентації і покликати до життя новий репрезентаційний орган — Конґресовий Секретаріят, залишати за Центральним Виділом ТПУК-у формальне право скликання Конґресів у порозумінні з Конґресовим Секретаріятом. Як уже було згадано, до Конґресового Секретаріяту увійшли: о. Микола Іванів ЧСВВ, п-ні Марія Мудрик, інж. М. Макушенко, проф. О. Лісинецький і ред. Микола Гец. Склад Секретаріяту має бути доповнений представниками товариств і організацій, котрі не були на Конґресі, а визнають його постанови.

Відношення до ПАУКонференції.

З черги Конґрес заслухав звіту директора до ПАУКонференції о. Мелетія Камінського. Як підкреслено у звіті, співпраця з ПАУК не була як слід наладнана. На внесок самого звітодавця Конґрес доручив Конґресовому Секретаріятові зайнятися питанням дальшої співпраці з ПАУКонференцією та виснити неясності, що заіснували останнім часом.

На цьому закінчилася загальна частина Конґресових нарад.

Новий Центральний Виділ ТПУК-у.

В другій частині нарад, уже при співучасти самих делегатів ТПУК-у переведено загальні збори Т-ва Прихильників Української Культури. Головою зістав вибраний о. Мелетій Камінський ЧСВВ, заступниками — проф. Олег Ґабрусевич і директор Андрій Мудрик, секретарями п. Семен Редька і проф. І. Боднарук, касіери п. Михайло Гаврилишин та інж. Іван Посацький.

Збори вирішили надіслати привітальні письма до губернатора Парани Мойсея Лупіона та секретаря хліборобства д-ра Петра Фірмана за їх прихильне ставлення до праці Т-ва та велику допомогу нашим колоніям.

На закінчення всі учасники Конґресу та зборів заслухали відповідні резолюції, остаточну редакцію котрих доручено Конґресовому Секретаріятові.

Загальні враження.

Коли Перший Конґрес Українців, що зібрався після семирічної цілковитої перерви організованого національного життя в Бразилії, спричиненого націоналізацією, пройшов у досить бурхливій формі з браку взаємних порозумінь, то перебіг Другого Конґресу являється незаперечним доказом того, що внутрі нашої громади наступило замирення і бажання спільної праці. Ті сумнівні і недовірчиві голоси вічних мальконтентів, котрі мали місце перед початком Другого Конґресу, замовкли остаточно після його закінчення і мусять признати, що їхні упередження не мали за собою глибших обґрунтувань.

Українська громада в Бразилії знайшла спільну мову і стала на цей раз — віримо вже остаточно! — на одну дорогу, котра приведе її до бажаної мети.

Щасти їй, Боже!

Куритиба, 15. 2. 1950 р.

О. Г.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

ПОДЯКА

Почуваємось до милого обов'язку зложити цією дорогою нашу найщирішу подяку Високоповажаним Панству Маргареті й Миколі ЛЕСЬКІВ у Вілкс-Бері, Па., та їхній дочці п. Анні БУССУТІЛЬ у Ню Йорку за спровадження нас на американську землю, за приміщення нас у свойому помешканні та утримування нас до часу вишукання праці й приміщення. — Далі дякуємо від щирого серця Панству Софії і Іванові ГРИНЧИШИН, Теклі й Володимирові ГРИНЧИШИН, Марії і Иосипові ПЕТРИН, Анні й Іванові ЧОЛІЙ та всім тим українським громадянкам і громадянам у Вілкс-Бері, Па., що прийшли нам із першою допомогою на новому місці нашого осідку.

Хай Всевишний Господь заплатить Вам усім своєю ласкою і благодаттю і дасть Вам здоровя і щасливе життя на многі літа.

Матвій, Марія і Анна ЧОЛІЙ.

ДВІ УРЯДНИЧКИ ЗУАДК ВИЇХАЛИ ДО ЕВРОПИ

Филаделфія, 10 березня. — З канцелярії ЗУАДКомітету повідомляють, що Юлія Коник, заступниця директора місії ЗУАДКомітету в Европі та керівничка його місії в Австрії, після короткої відпустки в Злучених Державах знову вернулася до своїх обов'язків в Европі. До праці в місії ЗУАД Комітету в Мюнхені виїхала теж Джозефін Мороз, яка один рік працювала в центральному бюрі Комітету у Филаделфії, занімаючись зокрема переселенчими справами. Обі ці молоді дівчині відомі зі своєї участи в нашому громадському житті, зокрема серед зорганізованої американсько-української молоді.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє, що місячні збори відбудуться 11. березня, в годині 7. ввечір, в гали церковній при ул. Сусекс і Грін. Проситься всіх членів прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — М. Гречин, предс.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 23. лютого 1950 р. померла в 57. році життя

ВАРВАРА МЕЛЬНИК
з дому Джун,

челниця 149 відділу У. Н. Союзу в Лакавана, Н. Й.

Покійна народилась в Сущині, пов. Тернопіль, Зах. Україна. До Союзу вступила в 1916 р. Залишила в смутку дітей: Стефана, Івана, Анну Туми, Григорія, Стефанію Митко і Марію; сестер: Катерину Губчак, Христину Ґоджук; братів: Костя, Андрія, Максима, Івана та 4 внуків.

Похорон відбувся 27. лютого з церкви св. Духа на цвинтар Holy Cross Cemetery в Лакавана. — В. Її П.!

Марія Стецків, секр.

Дня 25. лютого 1950 р. помер у 67. році життя

ЯКИМ СЕМЧУК,

довголітний член Тов. Запорозька Січ, від. 246 У. Н. Союзу в Кромптон, Р. Ай.

Покійний родився в селі Капустинцях, пов. Збараж, Зах. Україна. До Союзу вступив в 1917 р. Був добрим батьком родини і добрим Союзовцем так, що ціла його родина є членами Союзу. Був дуже гарної тихої вдачі і щирим жертводавцем на народні і добродійні цілі. Полишив в смутку дружину Іванку, 3 синів, 2 дочки і 2 внуків.

Похорон відбувся 1. березня з похоронного заведення при співучасти родини, кревних, членів Тов. і знайомих на укр. цвинтар св. Івана в Велій Фолс, Р. Ай. — В. Й. П.!

В. Сподарик, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую брата МИХАЙЛА ТИМОЧКО з Ферaскулі, пов. Косів, Галичина (приїхав до Америки в 1912 р.) і сестру ОЛЬГУ ТИМОЧКО (приїхала до Америки в 1913 р.). Обоє працювали в Ню Йорку, а пізніше в Клівленді, О. — Всі українські газети проситься о передрук. — Інформації прошу слати на адресу:

Д-р ТИМОЧКО ОСИП,
A. B. Hepburn Hospital
Ogdensburg, N. Y.

ОЛІЙНИК СТЕФАН пошукує своїх вуйків Стефана, Кароля і Еміліяна ВІШНИЦЬКИХ, родом з м. Садогура, пов. Чернівці, Буковина. Виїхали до ЗДА перед першою світ. війною. Хто знає про них, або вони самі, прошу зголоситись на адресу:

STEFAN OLIJNYK,
Woodbury Road, Woodbury, L.I., N.Y.

Дочка ДМИТРА КУНЦЬО пошукує МИКОЛУ КУНЦЬО і дочка МАРІЇ КОЗЯРСЬКОЇ пошукує дочку ПАЗІ ПИЛИПОВОЇ зі села Пасіки, повіт Сянок. Писати на адресу:

Miss FEDUNECZKO ANNA
c/o M. S. Knowlton
Perthshire, Mississippi, U. S. A.

ВЕЧІРНІ ОСВІТНІ КУРСИ

УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА ВЕЧІРНІ ОСВІТНІ КУРСИ
710 E. 9-та ВУЛ.
починає в найближчих днях
НОВИЙ НАБІР УЧНІВ ДО КЛЯС:

1) Українська мова для тутешніх різного віку.
2) Українознавство для дітей та юнацтва з нових іміґрантів.
3) Матуральний курс (також і для заочників).
4) Англійська мова для початківців.

Письмові зголошення:
K. KYSILEWSKYJ
89 Clinton St., New York 2, N. Y.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

MIAMI & MIAMI BEACH, FLA. Віндо-Клінерський Бизнес на продаж з причини хвороби. Новий трок і інші потрібні знаряддя. Ціна за всьо $15,000. Бизнесу робимо від $12,000 до $15,000 річно. Добрий чоловік може подвоїти. Кваліфіковані купці можуть їхати просто до:

JOHN KOPCZAK
421 N. W. 23rd St., Miami, Florida

НА ПРОДАЖ

ГРОСЕРНЯ на долині міста, дільниця українська, польська і словацька. Добрий бізнес. Продається 60 кейсів пива на місяць. Дальше великий попит за сенвичами. Рент $30. Ліз на 2 роки, можна продовжити на 5 років. Ціна $6,000. Готівки треба $4,000, решта на легкі сплати.

LUNCHEONETTE на Вест Сайд коло фабрик. Нова машина для виробу айскріму і костард. Рент $200. Ліз на 5 років. Тижневий оборот $1,000. Ціна $22,000, половина готівки. Властитель провадить бізнес 12 років. Надається для двох партнерів.

По ближчі інформації кличте:

CI 6-9194.
WM. PASTUCK, Broker,
253 W. 58th St., Room 65, New York.
After 5 p.m. and Sat. Call AT 9-6650.

ПРАЦЯ

ПОТРІБНО БАРБЕРА,
котрий має свій лайсенс. Рент задармо. По ближчі інформації пишіть:

JACOB PASTUCK
Baptistown, New Jersey

ТАРЗАН, ч. 2297. Напад на дім страхіть.

WHEN ZEE HEARD THE APE CRIES, HE RUSHED FOR THE DOOR---

---JUST AS THE FRIGHTENED CORRAL GUARD RAN IN WITH THE NEWS OF THE OTHER GUARD'S DEATH.

QUICKLY DR. ZEE GATHERED HIS REMAINING CAVE MEN. "BRING PHIL AND NITA TO THE REAR DOOR," HE ORDERED.

THROUGH THE DEEPENING NIGHT FOUR POWERFUL CREATURES ADVANCED CAUTIOUSLY.

-2297-

Коли Зі почув крики мавп, кинувся до дверей...

...саме в хвилині, як переляканий сторож загороди прибіг з оповісткою про смерть другого сторожа.

Швидко д-р Зі зібрав біля себе рештки печерних людей. — „Приведіть Ніту й Фила до задніх дверей!" — наказав він.

Серед нічної пітьми чотири могутні потвори підходили обережно.